

TERE VADÉN

Nouseva voima

Yngwie J. Malmsteen, *Relentless. The Memoir*. Wiley, Hoboken 2013. 273 s.

Jos tarvitsee todistaa, että Zeun otsasta voi yhä Pallas Athenen tavoin lennähtää valmiita vaikutusvaltaisia luomia, voidaan ottaa esille Yngwie Johan Malmsteen, oikealta nimeltään Lars Johan Yngve Lannerbäck. Malmsteen syntyi vuonna 1963 Tukholman lähioh. 80-luvun alussa nauhoite- tuilla demoilla 18-vuotias Malmsteen soitti kutakuinkin yhtä taidokkaasti ja samoin melodiakuvioin kuin 90-luvulla, 2000-luvulla ja vielä nykyään¹. Vaikutelma on väistämätön: ikään kuin ikuinen Malmsteen olisi heitetty kömpelölköjen kellarimuusikoiden keskelle.

Mestarillisuuden saavuttamisen menetelmä on Malmsteenin esittämänä yksinkertainen. Hän kertoo lapsuudesta saakka soittaneensa koko ajan ja ottaneensa kitaran mukaan kouluunkin, silloin kun siellä kävi. Varhaisteinivuosina hän hämmästytti soittokaverinsa osaamalla kaikki Ritchie Blackmoren soolot nuotista nuottiin. Hän kuunteli myös klassista musiikkia ja oli töissä soitinliikkeessä. Silti jää jonkin verran selittämättömäksi, mistä aineksista hän kutoo omintakeisen klassisvivahteisen ja supernopean tyyliinsä. Blackmore soitti varsinkin tuolloin hyvin bluespohjaisesti ja käytti klassisia sävyjä vain mausteena, kun taas Malmsteenille lyydialaiset ja fryygalaiset asteikot ovat ruisleipää.

Kaikkeen aiemmin kuultuun verrattuna Malmsteenin ensimmäiset levyt, *Rising Force* (1984) ja *Marching Out* (1985), olivat sukupolvikokemuksia ja ilmentyksiä. Rokkikitarismia seurannut tunnisti niistä välittömästi, että nyt täällä tapahtuu kummaa ja että maailma on muuttunut. Seikka on vielä hämmästyttävämpi, kun ottaa huomioon, että 70-luvulla oppi oli moninkertaisesti tiukemmassa kuin nykyään. Nyt YouTube tulvii yksityiskohtaisia opetusvideoita mistä tahansa soitto- tai soitintekniikan osa-alueesta, mutta 70-luvulla Eddie van Halen saattoi kääntyä selin yleisöön estääkseen *finger-tapping*-tekniikkansa leviämisen liian laajalti. Malmsteen väittääkin keksineensä omin päin tavan kovertaa kitaran kaula nauhojen väliltä tarkemman kontrollin saavuttamiseksi – tavan, jota myös Blackmore käytti.

Malmsteenin musiikista vitsaillaan totuudenmukaisesti, että hän on tehnyt samaa biisiä ja samaa levyä uudestaan ja uudestaan. Ero muihin yhden tempun hevosiin ja yhden hitin bändeihin kuitenkin on, että Malmsteenin perussetti on soittoteknisesti ja musiikkiteoreettisesti haastavampi kuin pentatoninen runtaus AC/DC:n tapaan. Malmsteenin murrettuihin sävelasteikkoihin, tarkkaan artikulaatioon ja hallittuun sormivibraan perustuvaa melodiaryöpytystä tulee kuin hanasta kääntämällä.

Malmsteen itse pitää juuri nopeiden juoksutusten täsmällisyyttä tärkeimpänä teknisenä ominaisuutenaan. Viimeistään siinä vaiheessa, kun vekkulimainen Paul Gilbert otti plektrakäteen avuksi sähköporan, oli asevarustelun kaltainen kitarasankarien nopeuskilpailu käynyt yhden tien loppuun. Ei Malmsteenin varmaankaan tarvitse väheksyä soittonopeutta happamana pihlajanmarjana, mutta silti hän korostaa ennen kaikkea omaa soittopuhautta nopeissakin jaksoissa.

Vasten kollektiivista ja kalsaa

Pohjoismaiselle lukijalle elämäkerta antaa paljon samastuttavaa. Malmsteenilla on lapsuudessaan ollut periaatteessa kaikki kunnossa, mutta ei ehkä lopulta kuitenkaan. Äiti oli kenties liiankin sallivainen, turhautunut taiteilija, jonka oli elätettävä perhettään palkkatyöllä käytännössä yksinhuoltajajäätinä. Isoveli ja -sisko yhtä aikaa kaitsivat ja hööpöttivät.

Kirjassa Malmsteen palaa kerta toisensa jälkeen lapsuus- ja nuoruusvuosien Ruotsin tarkemmin määrittelemättömään, kaikkialla luuraavaan ”kunnollisuuden” ja normaaliuden vaatimukseen. Hän ei voi sulattaa ajatusta, että elämän on kuljettava kutakuinkin hahmoteltavissa olevia ratoja, koulun kautta oikeisiin töihin ja niin edelleen. Kollektivistinen ilmapiiri ei kannusta erottautumaan muista. Varsinkin yhdysvaltalaiselle yleisölle Ruotsia on helppo luonnehtia kattavasti ”sosialistiseksi”. Toinen asia, jota hän entisessä kotimaassaan vihaa, on jatkuva kylmyys ja pimeys: ”Kun muistelen Ruotsia, mielessäni on ensimmäisenä pimeys, pureva kylmyys, ja lumipenkat yhdeksän tai kymmenen kuukautta vuodessa.” (5) Matkalla reenikämpälle on kylmä, reenikämpällä on kylmä, kaljotellessa ulkosalla on kylmä. Ei sikäli, että Malmsteenilla olisi kovin rankkaa valitettavaa, koska äidinpuoleinen varakas isoäiti piti huolta, että soitto-kamat ja reenikämpät kuitenkin löytyivät.

Suuri osa Malmsteenin persoonallisuudesta ja siihen elimellisesti liittyvästä musiikista on syntynyt suorana vastareaktionä yksilöllisyyden tukahduttavaan paineeseen ja kylmyyteen. Jos Malmsteen vain voi jotenkin erottautua joukosta, hän tekee sen. Kuten kirjassa lainattu Spinal Tap -hahmo David St. Hubbins lausuu: ”On hienoa, että hän laittaa levynkansiin nimensä muodossa Yngwie J. Malmsteen – ei sitten ole vaaraa sekoittaa häntä muihin alalla liikkuviin Yngwie Malmsteeneihin.” (1)

Vuonna 2003 Malmsteen kiersi Steve Vain ja Joe Satrianin kanssa jakamassa kitarayliannostuksia nimellä

säkin hän haluaa, kohtalokseen, olla täysin itseriittoinen; Malmsteenien tullaan kuulemaan Malmsteenin virtuositeetin vuoksi.

Malmsteen onkin parhaimmillaan päästessään soololemaan onnistuneen sointurakenteen kantamana, kuten kappaleissa ”Priest of the Unholy” (levyllä *Perpetual Flame*) tai ”Eclipse” (samannimiseltä levytä vuodelta 1990). Samasta syystä hän on myös kiinnostava live-esiintyjä, joka tilanteessa innostuu reagoimaan studiota ja partituurin seuraamista rikkaammalla ja vakuuttavammalla tavalla – myös ”Priest of the Unholy” kuulostaa paljon avarammalta ja lennokkaammalta *Young Guitar*-lehdelle heitetystä instrumentaalidemossa vuodelta 2008². Kenties hän olisi luonut paremman legendan

lähes levyttämättömänä live-esiintyjänä, kuten teki hänen esikuvansa Niccolò Paganini.

Sanotaan, että jos on lusikalla annettu, ei voi kauhalla vaatia. Mutta entä jos onkin annettu oikein saavilla? Malmsteenilta ei ainakaan olisi kohtuutonta vaatia vielä yhtä askelta eteenpäin, koska hän tiivistää musiikillisen asenteensa osuvasti myös sanoiksi: ”*More is more.*”

Viitteet

- 1 https://www.youtube.com/watch?v=XKnrOwhx3sc&index=1&list=PLx09kk_3MMd9K5TTSJuVtvPY70ACXwUcT; http://www.liveleak.com/view?i=b38_1415478398
- 2 https://www.youtube.com/watch?v=MVa3W4y_Ge4